

УДК 351:324:342.8
DOI 10.36030/2310-2837-2(97)-2020-21-26

ІНФОРМАЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ВИБОРЧИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ

О. С. Редчиць,
Національна академія державного управління при Президентові України

У статті визначено нормативно-правове забезпечення інформаційно-комунікаційних технологій у виборчих процесах в Україні. Проаналізовано завдання щодо впровадження електронної демократії у стратегічних документах розвитку держави. Розглянуто перспективи та загрози, пов'язані з упровадженням електронного голосування на території України. Проаналізовано досвід використання цифрових технологій у виборчих процесах у країнах Європейського Союзу. Акцентовано увагу на розвитку електронної демократії в окремих державах світу. На основі наведеного аналізу розроблено пропозиції щодо вдосконалення виборчих процесів в Україні за допомогою інформаційних механізмів.

Ключові слова: виборчий процес; інформаційні механізми; інформаційно-комунікаційні технології; електронна демократія; цифрові технології.

INFORMATION MECHANISMS FOR IMPROVEMENT ELECTION PROCESSES IN UKRAINE

O. S. Redchytz,
National Academy for Public Administration under the President of Ukraine

The article defines the regulatory and legal support of information and communication technologies in the electoral process in Ukraine. The tasks on the introduction of e-democracy in the strategic documents of the state development are analyzed. Prospects and threats of introduction of electronic voting on the territory of Ukraine are considered. The experience of using digital technologies in electoral processes in the countries of the European Union is analyzed. Emphasis is placed on the development of e-democracy in some countries. Based on the above analysis, proposals have been developed to improve the electoral process in Ukraine through information mechanisms.

Keywords: electoral process; information mechanisms; information and communication technologies; electronic democracy; digital technologies.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Україна перебуває на новому етапі будівництва державності, модернізації її політико-правових та публічно-адміністративних інститутів, а також реалізації положень Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. У забезпеченні економічного та соціального прогресу в державі ключову роль відіграє застосування загальноновизнаної системи демократичних цінностей, зокрема щодо участі громадян та інститутів громадянського суспільства в процесах формування та реалізації державної політики. За світовим індексом розвитку електронного уряду ООН (E-Government Development Index), який міститься в дослідженнях E-Government Survey, в 2016 р. Україна посіла 62-гу позицію, а в 2018 р. – 82-гу (United Nations E-Government Survey 2016; United Nations E-Government Survey 2018).

Така тенденція є незадовільною для України і свідчить про необхідність поширення практики застосування інструментів електронної демократії органами державної влади, органами місцевого

самоврядування та безпосередньо громадянами. Окремої уваги потребує низка проблем стосовно виконанням Україною зобов'язань, пов'язаних з Угодою про асоціацію з Європейським Союзом, що, у свою чергу, вимагає створення відкритого цифрового ринку та запровадження новітніх інформаційно-комунікаційних технологій у тому числі й у виборчих процесах. Наразі основною тенденцією виборчого процесу у світі є його насичення інформатизованими та автоматизованими електронними засобами голосування, онлайн-процедурою зміни місця голосування та електронною процедурою висування кандидатів на участь у виборах. Це зумовлює необхідність удосконалення нормативно-правової бази щодо застосування інформаційних технологій у виборчих процесах через розробку та імплементацію дієвих інформаційних механізмів.

Аналіз останніх публікацій за проблематикою та визначення невирішених раніше частин загальної проблеми. Виборчий процес має бути організований демократично, прозоро та справедливо. Враховуючи зазначене, складність

© Редчиць О. С., 2020

самого виборчого процесу, швидкість розвитку інформаційно-комунікативних технологій і частоту змінюваності виборчого законодавства в Україні, слід констатувати, що наукове обґрунтування інформаційних механізмів вдосконалення виборчих процесів є недостатнім. Ця проблема перебуває на початковому етапі дослідження. Здебільшого питання вдосконалення виборчих процесів науковцями розглянуто в контексті теоретичних положень виборчого процесу та правових аспектів функціонування цього процесу в Україні. Зокрема, питанням вдосконалення виборчого законодавства присвячені дослідження таких учених, як І. Поліщук (2005), А. Савков (2010), Ю. Ключковський (2010), Л. Гонюкова (2009), В. Погорілко, М. Ставнійчук (2003) та ін. Утім, у працях перелічених вище та інших науковців не висвітлюється досліджуване питання – інформаційні механізми вдосконалення виборчих процесів. З огляду на важливість та актуальність вказаного питання у статті здійснено комплексний аналіз європейського досвіду в цьому напрямі.

Мета статті – дослідження інформаційних механізмів виборчих процесів, аналіз основних українських та європейських нормативних документів, що регулюють сучасний виборчий процес та розроблення на цій основі пропозицій щодо вдосконалення виборчих процесів в Україні.

Виклад основного матеріалу. Важливість досліджуваної теми зумовлена низкою проблем, що виникли в сучасному суспільстві. Деякі з них є безпрецедентними і такими, що спонукають до вироблення нових дієвих механізмів їх розв'язання. Зокрема, пандемія COVID-19, що обмежила свободу пересування громадян у більшості країн світу та призвела до перенесення дат проведення виборів у різних країнах світу. Так, за даними Центральної виборчої комісії, через коронавірус відклали проведення виборів до парламентів такі країни, як Іран, Сербія, Шрі-Ланка, Північна Македонія. Довибори у Сенат були скасовані в таких країнах, як Нігерія та Чехія. Місцеві та регіональні вибори перенесені на іншу дату після закінчення карантинних заходів в Іспанії, Великій Британії, Австрії, Франції, Тунісі (Вісник ЦВК, квітень 2020, с. 32).

Це вказує на призупинення у форс-мажорних обставинах одного із головних демократичних процесів – виборчого. Таким чином, непередбачувана ситуація загострила низку проблем у площині загальної трансформації демократичної виборчої системи та самого виборчого процесу. Указана ситуація привела до актуалізації питання прискорення запровадження електрон-

них виборів та інформаційних технологій у виборчий процес.

Розглянемо переваги застосування цифрових технологій у виборчому процесі. По-перше, інформаційно-комунікаційні технології уможливають здійснення демократичного представництва, регулярне збирання інформації, з'ясування позицій громадян з актуальних питань, що, у свою чергу, дасть можливість суспільству бути постійно включеним у процес прийняття політичних рішень для реалізації свого активного та пасивного виборчого права, а отже – для підтримки високого рівня легітимності вищих органів державної влади. По-друге, Україна виконає вимоги міжнародних організацій щодо реформи виборчого законодавства, здійснення якої передбачене Порядком денним асоціації і є умовою інтенсифікації взаємовідносин між Україною та Європейським Союзом. По-третє, Україна зможе вдосконалити та стандартизувати окремі виборчі процедури під час проведення виборів, що дасть змогу уникнути фальсифікацій.

Позитивними наслідками використання цифрових технологій також слугуватимуть: зниження ризику тиску на волевиявлення громадян, підвищення достовірності результатів виборів, забезпечення надійного захисту від несанкціонованого втручання в систему, уникнення таких явищ, як підробка бюлетенів, псування перерахованих бюлетенів, щоб зробити їх фіктивними, тощо.

Згідно з Концепцією розвитку електронної демократії в Україні та плану заходів щодо її реалізації у 2019 р. передбачалося впровадження електронного голосування, а також електронного виборчого процесу, електронних референдумів та електронних плебісцитів в Україні (Концепція розвитку, 2017).

Наразі законопроект про впровадження в Україні електронного голосування відсутній. Робоча група Комітету з питань цифрової трансформації обговорює перспективи законодавчого та практичного впровадження е-голосування в Україні (Повідомлення Комітету, 2020).

Разом з тим електронна система голосування вже запроваджена в багатьох країнах світу таких як США, Канада, Бразилія, Індія, Бельгія, Австралія, Естонія, Південна Корея. У Великобританії, Німеччині, Франції, Іспанії, Португалії, Італії, Норвегії, Швейцарії, Японії та Китаї проводиться апробація використання електронної системи голосування (Вісник ЦВК, 2013, с. 24).

Важливість ролі інформаційних та комунікаційних технологій і соціальних ЗМІ у виборах для України задекларована ще у 2013 р. у Варшавській Декларації. У документі зазначено, що

організації управління виборами повинні розглядати використання інформаційних технологій для різних видів діяльності, в тому числі виборчого управління, передачі результатів виборів, реєстрації виборців і голосування, і більше того, стандарти для цих технологій мають співвідноситися з іншими міжнародними визнаними стандартами (Вісник ЦВК, 2013, с. 26).

Однак до інформаційних механізмів виборчого процесу належить не тільки застосування цифрових технологій у виборчих процедурах. Як зазначає Ю. Висоцький, інформаційний механізм є системою засобів інформаційного впливу на головних, другорядних і потенційних суб'єктів, що забезпечують досягнення нових можливостей за рахунок зміни акцентів, контексту і значень подій, що відбуваються (Висоцький, 2004, с. 9).

У сучасному інформаційному суспільстві великий вплив на поведінку громадян справляють засоби масової інформації. Особливого значення такий інструмент набуває під час виборчого процесу, виконуючи функцію інформування населення, отримуючи таким чином статус джерела інформації, яке допомагає населенню сформувавши свої позиції, утвердити наміри та зробити поінформований свідомий вибір.

Вищезазначені твердження дають змогу дійти висновку, що важливим є не тільки застосування цифрових технологій, а і долучення до виборчих процесів ЗМІ та громадянського суспільства.

Українським важливим для України є і розвиток електронної демократії, що, у свою чергу, впливатиме на вдосконалення виборчих процесів за допомогою інформаційних механізмів.

Електронна демократія розглядається як сучасна форма демократії, головними цілями якої є забезпечення прозорості діяльності влади, залучення громадян до процесу прийняття рішень та управління, сприяння формуванню громадянської позиції.

Для електронної демократії характерні такі риси, як: активне постачання комплексної, збалансованої, об'єктивної інформації, пов'язаної зі свободою інформації та свободою слова, широке розуміння громадянства, яке включає осіб та групи осіб, що постійно проживають на території держави та включені у політичні організації, участь громадян – залучення до вирішення публічних справ осіб та груп осіб (групи інтересів, професійні об'єднання, асоціації, неприбуткові організації), політичне і технологічне посилення спроможності громадян до участі в політиці (The Venice Commission and Ukraine, 2016).

Для досягнення наведених цілей потрібен дієвий механізм упровадження. Електронний доступ до публічної інформації сприятиме прозорості влади, електронні петиції, консультації та голосування підвищать рівень політичної участі, різноманітні електронні форуми та дискусії слугуватимуть механізмами залучення до обговорення суспільно актуальних питань, сприятимуть підвищенню політичної обізнаності та формуванню громадянської позиції.

Проте головним інструментом демократії є вибори. У свою чергу, електронні вибори – це електоральний процес, у якому на одному чи кількох етапах застосовуються електронні засоби і технології.

Електронне голосування є етапом безпосереднього волевиявлення громадян, що передбачає використання електронних засобів як мінімум у процесі голосування, а найчастіше – й при підрахунку голосів (Топалова, Фоломєєв, 2017).

Законодавче використання електронних систем голосування в Європі ґрунтується на Рекомендаціях Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам про юридичні, оперативні і технічні стандарти електронного голосування. У цьому документі Рада Європи визнає факт широкого використання нових інформаційних і комунікаційних технологій у повсякденному житті європейців і вважає за необхідне враховувати ці зміни в практиці демократії (Recommendation on legal, 2004).

Упровадженню інформаційних механізмів виборчих процесів шляхом електронного голосування має передувати реалізація кількох напрямів державної політики, а саме: 1) технологічного, спрямованого не лише на розвиток інформаційних технологій у виборчій сфері, розробку необхідного технічного продукту для електронного голосування, а й на широке залучення громадян до користування цифровими технологіями, підвищення надійності транзакцій в інтернеті. Такий підхід дасть змогу підвищити рівень довіри до інновацій у виборчому процесі; 2) просвітницького, що має на меті підвищення комп'ютерної грамотності і обізнаності у сфері новітніх технологій та можливостей їх застосування в державному управлінні; 3) інформаційно-комунікативного із залученням засобів масової інформації, необхідного як для узгодження позицій у процесі підготовки нормативно-правової бази, так і для роз'яснення громадянам сутності і переваг електронних процедур у виборчому процесі.

Відповідно до Рекомендацій Комітету міністрів Ради Європи державам-членам щодо участі громадян у місцевому публічному житті

країни повинні розглянути заходи, спрямовані на те, щоб зробити вибори більш зручними. Зважаючи на складність і вимоги сучасного життя, держави-члени повинні покращити умови під час проведення виборів, наприклад шляхом впровадження нових можливостей голосування, що більше відповідають прагненням громадян та викликам сучасності – електронного голосування (Рекомендація Комітету Міністрів, 2018).

Однак серйозною проблемою впровадження будь-яких електронних послуг в Україні є різний рівень інституційної, зокрема технічно-організаційної, готовності органів влади до впровадження інструментів електронної демократії. Суттєва нерівномірність спостерігається на рівні центральних та регіональних органів державної влади. Ці причини зумовлюють низьку результативність державних та урядових стратегій, які передбачають розвиток електронної демократії. У стратегіях, проєктах, планах дій не враховуються реальні соціальні, економічні, гуманітарні перешкоди, на які наштотуються громадяни на шляху до електронної участі у формуванні державної політики та управлінських рішень.

Різними інструментами залучення громадян до публічної політики нерівномірно використовуються електронні засоби. Наразі в Україні електронні консультації, онлайн-конференції почали активно використовуватись урядом і становлять 35 % від інших інструментів залучення (Звіт Секретаріату КМУ, 2020).

З погляду Рекомендацій Ради Європи Україна використовує мінімальну кількість інструментів електронної демократії. Політика е-демократії в Україні зосереджується переважно на рівні органів виконавчої влади, роль якої в демократичних процесах не є визначальною (Report on Public Administration, 2016).

Висновки. Розглянувши досвід та законодавство окремих країн Європейського Союзу щодо використання інформаційно-комунікативних технологій у виборчих процесах, можна дійти ви-

сновку, що електронні процедури є складовою сучасної електронної демократії.

Проведений аналіз дає підстави запропонувати такі заходи щодо вдосконалення виборчих процесів в Україні за допомогою інформаційних механізмів, а саме:

1. Упровадження інформаційних технологій у вітчизняний виборчий процес з урахуванням найкращого правового досвіду провідних держав світу.

2. Проведення аудиту наявних інформаційно-комунікативних технологій, що вже використовуються органами влади та суб'єктами адміністрування виборчого процесу.

3. Розроблення економічного обґрунтування використання цифрових технологій у відповідних виборчих процедурах із зазначенням вартості обслуговування мереж, точності передачі даних, стійкості системи безпеки до зовнішніх загроз, рівня простоти у використанні.

4. Нормативно-правове забезпечення використання цифрових технологій у виборчих процесах.

5. Забезпечення матеріальної та ресурсної складової впровадження та використання інструментів електронної демократії суб'єктами владних повноважень через фінансування з державного бюджету.

6. Організація ретельного тестування апаратного та програмного забезпечення для інформаційних систем виборчих процесів.

7. Широке залучення громадянського суспільства, засобів масової інформації та виборців до процесу прийняття рішень у сфері застосування цифрових технологій у виборчих процесах.

8. Підготовка кваліфікованих кадрів органів адміністрування виборчих процесів.

Наведені заходи сприятимуть запровадженню дієвих інформаційних механізмів удосконалення виборчих процесів в Україні. Перспективними напрямками **подальших наукових досліджень** є аналіз практичного досвіду використання інформаційно-комунікативних технологій у виборчих процесах країн Європейського Союзу, зокрема узагальнення основних напрямів та кращих практик у цій сфері.

Список використаних джерел

- Вісн. Центр. вибор. коміс. 2020. № 4 (34). С. 30–32. URL: https://www.cvk.gov.ua/wp-content/uploads/2020/05/2020_april_visnik.pdf (дата звернення: 11.05.2020).
- Вісн. Центр. вибор. коміс. 2013. № 3 (27). С. 24–27. URL: https://www.cvk.gov.ua/wp-content/uploads/2020/05/2013_3_visnik_title.cvk_.pdf (дата звернення: 05.05.2020).

References

- Visnyk Tsentralnoi vyborchoi komisii (2020). № 4 (34). P. 30–32. Retrieved from: https://www.cvk.gov.ua/wp-content/uploads/2020/05/2020_april_visnik.pdf (accessed: 11.05.2020).
- Visnyk Tsentralnoi vyborchoi komisii (2013). № 3 (27). P. 24–27. Retrieved from: https://www.cvk.gov.ua/wp-content/uploads/2020/05/2013_3_visnik_title.cvk_.pdf (accessed: 05.05.2020).

- Висоцький О. Сутність легітимації політики. *Політ. менеджмент*. 2004. № 4 (7). С. 24–34. URL: <http://www.nmetau.edu.ua/file/74.doc> (дата звернення: 16.05.2020).
- Гонюкова Л. Політичні партії як інститут державної політики та управління: теоретико-методологічний аналіз : монографія. Київ: Вид-во НАДУ, 2009. 392 с.
- Звіт Секретаріату Кабінету Міністрів України консультацій з громадськістю за 1 квартал 2020 року. URL: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/17-civik-2018/rubrik_konsult/zvit-2020-konsul-1.pdf (дата звернення: 15.05.2020).
- Ключковський Ю. Виборчий кодекс як засіб оздоровлення політичної системи та оновлення країни. *Вісн. Центр. вибор. коміс.* 2010. № 1 (18). URL: http://www.cvk.gov.ua/visnyk/pdf/2010_1/visnik_st_18.pdf (дата звернення: 10.05.2020).
- Концепція розвитку електронної демократії в Україні : Розпорядж. Каб. Міністрів України від 08.11.2017 № 797-р. «Про схвалення Концепції розвитку електронної демократії в Україні та плану заходів щодо її реалізації». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/797-2017-%D1%80> (дата звернення: 05.05.2020).
- Повідомлення Комітету з питань цифрової трансформації від 26.03.2020. URL: https://komit.rada.gov.ua/news/main_news/povidomlen/73567.html (дата звернення: 14.05.2020).
- Погорілко В. Ф., Ставнічук М. І. Виборче право України. Київ : Парламент. вид-во, 2003. 383 с.
- Поліщук І. Виборчий процес як детермінанта сучасної політики. *Політ. менеджмент* 2005. № 3. URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/8772/13-polishuk.pdf> (дата звернення: 04.05.2020).
- Рекомендація Комітету міністрів Ради Європи державам-членам щодо участі громадян у місцевому публічному житті. 2018. URL: <https://rm.coe.int/recommendation-cmrec-2018-4-participation-of-citizens-ukr/168097ed39> (дата звернення: 10.05.2020).
- Савков А. П. Державне управління виборчим процесом в Україні: теоретико-методологічні засади / Ін-т законодавства Верховної Ради України. Київ, 2010. 36 с.
- Топалова С., Фоломєєв М. Е-вибори та е-голосування: потенційні переваги та виклики / Аналітичний центр «Обсерваторія демократії». 2017. URL: <https://cutt.ly/zyXC5sf> (дата звернення: 22.05.2020).
- Council of Europe. Recommendation on legal, operational and technical standards for e-voting – explanatory memorandum. 2004. URL: <http://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=778189> (дата звернення: 16.05.2020).
- Report on Public Administration Reform in Ukraine. 2016. URL: <http://www.nispa.org/files/Report-on-PA.pdf> (дата звернення: 17.05.2020).
- The Venice Commission and Ukraine: the Ukrainian path to democracy through law. 2016. URL: <https://parlament.org.ua/wp-content/uploads/2018/02/JOURNAL-The-Venice-Commission-and-Ukraine-the-Ukrainian-path>
- Vysotskyi, O. (2004). Sutnist lehitymatsii polityky. *Politychnyi menedzhment*. Is. 4 (7). P. 24–34. Retrieved from: <http://www.nmetau.edu.ua/file/74.doc> (accessed: 16.05.2020).
- Honiukova, L. (2009). Politychni partii yak instytut derzhavnoi polityky ta upravlinnia: teoretyko-metodolohichniy analiz. Kyiv : Vydavnytstvo NADU, 392 p. [in Ukrainian].
- Zvit Sekretariatu Kabinetu Ministriv Ukrainy konsultatsii z hromadskistiu (2020) za 1 kvartal 2020 roku. Retrieved from: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/17-civik-2018/rubrik_konsult/zvit-2020-konsul-1.pdf (accessed: 15.05.2020).
- Kliuchkovskiy, Yu. (2010). Vyborchiy kodeks yak zasib ozdorovlennia politychnoi systemy ta onovlennia krainy. *Visnyk tsentralnoi vyborchoi komisii*. Is.1 (18). Retrieved from: http://www.cvk.gov.ua/visnyk/pdf/2010_1/visnik_st_18.pdf (accessed: 10.05.2020).
- Kontseptsiiia rozvytku elektronnoi demokratii v Ukraini (2017). Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 08.11.2017 Is. 797-r. «Pro skhvalennia Kontseptsii rozvytku elektronnoi demokratii v Ukraini ta planu zakhodiv shchodo yii realizatsii». Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/797-2017-%D1%80> (accessed: 05.05.2020).
- Povidomlennia Komitetu z pytan tsyfrovoyi transformatsii (2020) vid 26.03.2020. Retrieved from: https://komit.rada.gov.ua/news/main_news/povidomlen/73567.html (accessed: 14.05.2020).
- Pohorilko, V. F., Stavnichuk, M. I. (2003) Vyborsche pravo Ukrainy. Kyiv : Parlamentske vydavnytstvo. 383 p. [in Ukrainian].
- Polishchuk, I. (2005) Vyborchiy protses yak determinanta suchasnoi polityky. *Politychnyi menedzhment*. Is. 3. Retrieved from: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/8772/13-polishuk.pdf> (accessed: 04.05.2020).
- Rekomendatsiia Komitetu ministriv derzhavam-chlenam shchodo uchasti hromadian u mistsevomu publichnomu zhytti (2018). Retrieved from: <https://rm.coe.int/recommendation-cmrec-2018-4-participation-of-citizens-ukr/168097ed39> (accessed: 10.05.2020).
- Savkov, A. P. (2010). Derzhavne upravlinnia vyborchym protsesom v Ukraini: teoretyko-metodolohichni zasady / In-t zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy. Kyiv, 36 p. [in Ukrainian].
- Topalova, S., Folomieiev, M. (2017). E-vybory ta e-holosuvannia: potentsiini perevahy ta vyklyky / Analitichnyi tsentr «Observatoriia demokratii». Retrieved from: <https://cutt.ly/zyXC5sf> (accessed: 22.05.2020).
- Council of Europe. Recommendation on legal, operational and technical standards for e-voting – explanatory memorandum (2004). Retrieved from: <http://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=778189> (accessed: 16.05.2020).
- Report on Public Administration Reform in Ukraine (2016). Retrieved from: <http://www.nispa.org/files/Report-on-PA.pdf> (accessed: 17.05.2020).
- The Venice Commission and Ukraine: the Ukrainian path to democracy through law (2016). Retrieved from: <https://parlament.org.ua/wp-content/uploads/2018/02/JOURNAL-The-Venice-Commission-and-Ukraine-the-Ukrainian-path>

to-democracy-through-law.pdf (дата звернення: 19.05.2020).

United Nations E-Government Survey. 2016. URL: https://drive.google.com/file/d/1VpiL5isLigFMKnmlM5_Q_upwS7Ey6RD/view (дата звернення: 04.05.2020).

United Nations E-Government Survey 2018. URL: https://publicadministration.un.org/Portals/1/Images/E-Government%20Survey%202018_FINAL%20for%20web.pdf (дата звернення: 04.05.2020).

JOURNAL-The-Venice-Commission-and-Ukraine-the-Ukrainian-path-to-democracy-through-law.pdf (accessed: 19.05.2020).

United Nations E-Government Survey (2016). Retrieved from: https://drive.google.com/file/d/1VpiL5isLigFMKnmlM5_Q_upwS7Ey6RD/view (accessed: 04.05.2020).

United Nations E-Government Survey 2018. Retrieved from: https://publicadministration.un.org/Portals/1/Images/E-Government%20Survey%202018_FINAL%20for%20web.pdf (accessed: 04.05.2020).

Редчиць Олена Сергіївна,

аспірантка кафедри глобалістики, євроінтеграції та управління національною безпекою, Національна академія державного управління при Президентові України, 03057, Україна, м. Київ, вул. Антона Цедіка, 20

Цитування: Редчиць О. С. Інформаційні механізми вдосконалення виборчих процесів в Україні. *Вісн. НАДУ. Серія «Державне управління»*. 2020. № 2 (97). С. 21–26.

Стаття надійшла: 12.06.2020

Схвалено до друку: 30.06.2020

Redchyts, Olena S.,

Postgraduate student of the Department of Global Studies, European Integration and National Security Administration, National Academy for Public Administration under the President of Ukraine, 20, Anton Tsedyk St., Kyiv, 03057, Ukraine
E-mail: alengkaredchits25@gmail.com
<http://orcid.org/0000-0003-1483-8763>

Citation: Redchyts, O. S. (2020). Informatsiyeni mekhanizmy vdoskonalennya vyborchikh protsesiv v Ukraini [Information mechanisms for improving electoral processes in Ukraine]. *Bulletin of the NAPA. Series «Public Administration»*. Is. 2 (97). P. 21–26 [in Ukrainian].

Article received: 12.06.2020

Accepted: 30.06.2020